

IMPACTUL PANDEMIEI COVID-19 ASUPRA SECTORULUI BANCAR ȘI NEBANCAR DIN REPUBLICA MOLDOVA

Viorica POPA, dr.

Institutul Național de Cercetări Economice, Republica Moldova
violin_s@yahoo.com

Rezumat. Republica Moldova este una din țările puternic afectate de criza provocată de pandemia COVID-19 în anul 2020. La aceasta s-a adăugat și dificultățile din sectorul agricol cauzate de seceta severă din anul curent. Anul 2020 este un an cu provocări dure, atât pe plan social cât și economic. Respectiv, și activitatea sistemului bancar și nebanca a fost perturbată lăsând amprentă asupra indicatorii macro prudențiali în perioadă aprilie – august 2020. În această cercetare, autorul vine cu o analiză a sectorului bancar și nebanca în perioada pandemică din Republica Moldova.

Cuvinte-cheie: sector bancar, criza, sector nebanca, credite, depozite.

JEL Clasification: G21, G23, G02, G24

Principalii indicatori de sănătate financiară ai sectorului bancar autohton au rămas la un nivel corespunzător raportat la riscuri și în cele mai multe cazuri au valori mai bune decât media europeană. Rata fondurilor proprii totale (25% în martie 2020, comparativ cu 19,3% în UE la decembrie), gradul de lichiditate (50,1% în martie 2020, comparativ cu 150% în UE - indicatorul de acoperire a necesarului de lichiditate) și gradul de acoperire cu provizioane a creditelor neperformante (8,1% în martie 2020, comparativ cu 44,7% în UE la decembrie 2019) sunt indicatori care conferă sectorului bancar o capacitate ridicată de a face față efectelor negative generate de pandemia COVID-19. Sectorul bancar autohton a intrat în criza generată de această pandemie cu o sănătate financiară semnificativ mai bună comparativ cu situația crizei financiare din anul 2008, iar această caracteristică este valabilă pentru cele mai multe sectoare bancare europene.

Odată cu declanșarea epidemiei în prima jumătate a anului 2020, nivelul de capitalizare pentru 11 bănci comerciale din sector, ajunge la nivelul de 26,8% în iunie 2020, Deci, fondurilor proprii totale per sector bancar și în perioada pandemică se menține în continuare la nivel înalt, acest moment poate fi reflectat pozitiv și de recomandările propuse de BNM, unde băncilor li se recomandă să se abțină de la plata dividendelor cel puțin până la 30 septembrie. Decizia vine în contextul atenuării efectelor cauzate de pandemia COVID-19 pentru a menține băncile suficient de bine capitalizate și stabile. Capitalul conservat poate fi utilizat pentru a absorbi eventualele înrăutățiri a calității portofoliului de credit și a sprijini finanțarea mediului de afaceri și a populației.

Dacă vorbim de Lichiditatea sectorului bancar ea continuă să se situeze la un nivel semnificativ superior valorilor minime reglementate și mediilor europene, după cum arată evoluția principalilor indicatori specifici până la finalul lunii august 2020. Majoritatea băncilor comerciale înregistrează un coeficient destul de înalt, ceea ce duce la un exces de lichiditate bancară per sistem. Unele bănci înregistrează o lichiditate mult peste medie – la BCR Chișinău ea ajunge până la 73,95%, urmat de BC Victoriabank care ajunge până la 63,18% (creșterea lichidităților aici a apărut ca rezultat al modificării strategiei sale de evaluare a riscului de credit în condițiile unei supravegheri intensive în perioada anterioară), în vreme ce altele sunt ușor sub medie, dar nu coboară sub limita prudențială de 20%.

Ponderele creditelor neperformante în totalul creditelor s-a diminuat cu 2 p.p. față de iunie 2019, constituind 8,74%. Ponderele creditelor neperformante în fonduri proprii a înregistrat nivelul de 28,8%, în descreștere cu 7 p.p. față de iunie 2019. Diminuarea respectivă este reflectată în rapoartele majorității băncilor din sistem. În ansamblu această descreștere se datorează și curățirii bilanțurilor băncilor o dată cu schimbarea acționarului majoritar. Totuși, gradul de acoperire cu provizioane a creditelor neperformante a scăzut și rămâne adecvat, semnificativ superior mediei europene. În noul context economic, influențat de gestionarea efectelor pandemiei, este de așteptat ca indicatorii relevanți pentru calitatea activelor posibil să își tempereze convergența către categoriile de risc redus sau chiar să își reia trendul spre categorii de risc mai ridicat, asemănător evoluției care se estimează pentru întregul sector bancar european. Cele mai mari creșteri ale portofoliului de credite au fost consemnate la creditele acordate comerțului cu o pondere de 23% din total credite (9,5 miliarde MDL), creditele acordate pentru

consum – cu 17% (6,9 miliarde MDL) și creditele acordate pentru procurarea și construcția imobilului cu o pondere de 16% din total credite în sumă de 6,8 miliarde MDL.

În perioada pandemică, se observă o tendință de migrare a creditelor de la persoanele juridice spre persoanele fizice și din valută străină în cea națională. Din totalul soldului de credite, 31% sunt în valuta, procent în descreștere comparativ cu perioada similară a anului 2019, când ponderea era de 35,6%. În cazul populației, soldul a ajuns la 14,7 miliarde MDL, fiind în creștere cu 23,1% f.p.s.a.p. acest moment poate fi caracterizat prin favorizarea ratei dobânzii mai mici. În ce privește companiile, soldul creditelor a scăzut cu 0,1% în perioada vizată, și a constituit 26,8 mld. MDL.

Volumul depozitelor noi atrase au scăzut cu 14% constituit 1882,57 mil. MDL la sfârșitul luni iunie 2020 f.p.s.a.p. În II-lea trimestru 2020, soldul depozitelor atrase atât în monedă națională cât și în valută străină au însumat 71,7 miliarde MDL la 30.06.2020, în creștere cu 9,2% față de 30.06.2019. Din totalul depozitelor, 56% a revenit depozitelor în MDL, însumând 40 miliarde MDL la 31.03.2020. Depozitele în valută au constituit 44% din totalul depozitelor, alcătuind 31,7 miliarde MDL.

Profitabilitatea băncilor comerciale a scăzut cu 43,2% în iunie 2020 față de perioada similară a anului 2019, (profitul bancar a constitui în luna iunie 2020 – 654,9 mil. MDL). Această micșorare se datorează principalei componente a activității operaționale – veniturile din dividende în scădere cu 30% și față de sfârșitul luni iunie 2019. Prin urmare, la 30.06.2020 valorile principalilor indicatori de profitabilitate: rentabilitatea activelor și rentabilitatea capitalului au constituit 1,4% și respectiv 7,8%, fiind în descreștere cu 1,2 p.p. și respectiv 7,7 p.p. comparativ cu p.s.a.p. Degradarea accelerată a condițiilor macroeconomice și potențiala scădere a creditării cauzate de pandemia COVID-19 modifică semnificativ perspectivele privind evoluția pe termen scurt a profitabilității, prin reducerea veniturilor operaționale și creșterea costului riscului.

Sectorului de microfinanțare din Republica Moldova pe perioada declanșării pandemiei COVID-19, continuă să fie stabil înregistrând bune performanțe la principalii indicatori de activitate. Astfel, în prima jumătate al anului 2020, 496794 de persoane au beneficiat de împrumuturile sectorului de microfinanțare, reprezentat de asociațiile de economii și împrumut (AEI) și organizațiile de creditare nebanară (OCN), fiind în descreștere cu 2% f.p.s.a.p. Prin urmare, 38026 de persoane au fost beneficiarii de împrumuturi ai asociațiilor de economii și împrumut la 30.06.2020 cu 8% mai puțin față de perioada similară 2019, iar 458768 de persoane au beneficiat de împrumuturi de la organizațiile de creditare nebanară, în descreștere cu 1,2% f.p.s.a.p. (peste 455 mii persoane fizice și 3,7 mii persoane juridice).

Organizațiile de creditare nebanară (OCN) reglementate și supravegheate de Comisia Națională a Pieței Financiare (CNPF) au acordat un volum total de împrumuturi și leasing financiar în sumă de 9,16 mlrd. MDL, în I semestru 2020, în creștere cu 7,46% față de I semestru 2019. Totodată, volumul împrumuturilor oferite în trimestrul II, 2020 s-a înregistrat o descreștere cu 539,1 mln. MDL sau cu 5,6%, față de trimestrul I al anului 2019. Conform datelor CNPF, acest trend descendent se explică prin faptul că în condițiile pandemiei COVID-19, OCN și-au focusat activitățile prioritar pe prelungirea și renegocierea contractelor cu debitorii deja existenți, fiind renegociate la cerere aproximativ 18% din contracte, în defavoarea acordării de noi credite nebanare.

Valoarea consolidată a activelor deținute de OCN-uri, după cum rezultă din datele CNPF, în I semestru 2020, au constituit suma de 10,5 mlrd. MDL, fiind în creștere cu 6% față de I semestru 2019. Astfel, la 1 iulie 2020, capitalul propriu al OCN a constituit peste 3,6 mlrd MDL, înregistrând o majorare cu 21,3% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. Astfel, în I semestru 2020 comparativ cu I semestru 2019, valoarea profitului net a scăzut cu 36,3% sau de 0,6 ori: de la 413 mil. MDL, în 2019, la 263 mil. MDL, în 2020. Totuși, în perioada de pandemie COVID-19, alternativa creditelor acordate de către băncile comerciale constituie, în prezent, produsele oferite de sectorul de microfinanțare, care au menirea de a credita afacerile mici, preponderent din zonele rurale, facilitând accesul la resurse financiare, precum și de a stimula inițiativa privată. Totuși, măsurile rapide adoptate de către autoritățile naționale și internaționale, îndeosebi acțiunile structurale întreprinse de BNM și CNPF, au ca menire de a asigura stabilitatea necesară, ca instituțiile financiare bancare și nebanare să își poată îndeplini adecvat rolul de a finanța IMM și populația în această perioadă dificilă.

Referințe bibliografice

1. Rapoartele financiare a Comisiei Naționale a Pieții Financiare, disponibil pe: www.cnpf.md;
2. Rapoarte financiare a Băncii Naționale a Moldovei, disponibil pe: www.bnm.md
3. Buletinul trimestrial MET nr.38 (II), 2020, INCE, Chișinău disponibil pe: www.ince.md.